

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas runa Ministru kabinetā 2003.gada 19.augustā

Augsti godātais Ministru prezidenta kungs,
Ministru prezidenta biedra kungs,
Godātie ministri, ministres,
Skatītāji un klausītāji!

Es pateicos par šo izdevību jūs uzrunāt brīdī, kas mūsu tautai un valstij ir nozīmīgs un vēsturiski svarīgs. Jums savā ikdienas darbā šobrīd ir pienācis ļoti saspringtais un politiski arī jūtīgais budžeta sastādīšanas laiks. Tas ir izpildvaras privilēģija un jūsu tiešais pienākums. Tā sekas iespaidos visu, kas valstī notiek uz nākamo gadu, bet, protams, daudzus veidos arī ievirzīs procesus, kam var būt tālejošas sekas. Valdības budžeta veidošanas process, protams, ir ārkārtīgi svarīgs, un, es atkārtoju, tā ir izpildvaras privilēģija, bet šobrīd mums stāv priekšā tāda izšķiršanās, kas ir visas tautas rokā, un tas, protams, ir gaidāmais 20.septembra referendums par Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā (ES).

Es uzrunāju šodien gan Ministru kabinetu, gan visu tautu ar lūgumu visiem – gan tiem, kas lemj par valsts budžetu, gan tiem visiem mums, balss tiesīgajiem pilsoņiem, kas 20. septembrī lemsim par savu nākotni, domāt par to, kādas būs ilgtermiņa sekas šim mūsu lēmumam un kas tas ir, par ko mēs dotā brīdī arī lejam.

Man patlaban dara nopietnas reizes situācija, kurā šķiet, ka atbalsts ES mūsu sabiedrībā ir sarucis kopš šīs vasaras sākuma, kad varējām konstatēt, ka to ļaužu procents, kas ir “par” mūsu iestāšanos ES, lēnām, bet noteikti pieaug, un es ļoti baidos, ka šim kritienam varētu būt zināma cēloņsakarība, zināms sakars ar to, kādā veidā šobrīd tautā ir tikuši iztulkoti šī gada budžeta veidošanas procesi un vai nu jau pieņemtie, vai arī vēl proponētie lēmumi.

Tauta normāli reaģē uz valdības lēmumiem, nākošo reizi dodoties pie urnām, bet šobrīd šāda iespēja viņai ir vēl diezgan tālu nākotnē – vismaz pusotrs gads līdz nākamām pašvaldību vēlēšanām un veseli trīs gadi līdz nākamām Saeimas vēlēšanām. Tas nozīmē, ka šādā brīdī, protams, valdībai, kamēr vien tā ir stabila, ir iespēja realizēt savas ieceres, savus mērķus un rīkoties, lai pierādītu sava virziena pareizību, lai sasniegtu to, ko tā ir iecerējusi sasniegt. Bet gadījumā, ja tautā rodas šaubas vai bažas, vai pat neapmierinātība par lēmumiem, kas, kā es saku, tiek tikai apspriesti vai ir jau pieņemti, tad šajā situācijā rodas risks, ka tauta savu neapmierinātību ar budžeta veidošanas procesu vai kaut vai ar valdību kopumā varētu izpaust, dodoties pie urnām 20.septembrī, un te nu es ļoti sirsnīgi gribētu tautai lūgt rūpīgi pārdomāt tajā dienā, ko viņi grasās darīt un lūgt viņiem saprast, ka lai nu kad, bet tā nebūs tā reize, lai izteiktu savu neapmierinātību ar valdības virzību. Es vēlos to precizēt.

Ja kāds ir neapmierināts ar valdības pieņemtiem lēmumiem, viņam ir daudz un dažādas iespējas, lai šo savu viedokli paustu, tieši tamdēļ jau esam tik daudz strādājuši, lai sev izkarotu neatkarību un demokrātiju. Katram pilsonim ir iespējas savu viedokli paust un tikt sadzirdētam, gan apvienojoties ar citiem savās nevalstiskās organizācijās, profesionālās organizācijās un kaut vai arī politiskās partijās kā ierindas biedriem. Šo iespēju ir daudz un

dažādas. Es aicinu katru, kas jūt kādā jautājumā, ka viņam ir kaut kas svarīgs sakāms, protams, nejusties atstumtam un nenožīmīgam, bet izmantot visus instrumentus un visas iespējas, lai virzītu šo savu pārliecību un savas prasības, taču balsojot par iestāšanos ES, mēs balsosim ne par savu atbalstu šai valdībai, ne par ministrijām un tiem ministriem, kas šeit sēž kabinetā tautas priekšā, - balsojums būs par valsts virzību un par tautas nākotni.

Šī virzība ir uzņemta jau kopš pašiem neatkarības sākumiem, to ir ieturējušas visas valdības, kas līdz šim ir bijušas pie varas, to turpina šī valdība, kas ir izvirzījusi tāpat kā iepriekšējās mūsu pievienošanos gan ES, gan NATO aliansei kā divas savas augstākās un pirmās prioritātes. Ja kādam ir vēlme protestēt pret valdību, tad laipni lūdzu, dariet to visos iespējamajos veidos, bet laipni lūdzu, - nezāgējiet zaru, uz kura jūs sēžat 20.septembrī, izpaužot savu nepatiku, rūgtumu vai savu vilšanos, balsodami pret referendumu. Tas būtu ļoti traģisks, manuprāt, un ļoti bēdīgs solis ar nopietnām negatīvām sekām mūsu nākotnē. Tas es ceru tā nenotiks. Es ticu mūsu spriedumu spējām un veselajam saprātam, ka tauta sapratīs kurā brīdī par ko viņa balso.

Es esmu ieradies Ministru kabinetā un man ir arī lūgums gan valdības vadītājam, gan valdības locekļiem šajā sakarā. Tajā brīdī, kad jūs veicat savu budžeta veidošanu, es lūgtu jūs arī padomāt par to, kā jūsu priekšlikumi tiks uztverti tautā. Ir jāsaprot, ka šādā vēsturisko pārmaiņu brīdī un liela lēmuma priekšvakarā ļaudīm psiholoģiski ir bailes. Viņiem ir bailes par savu atbildību, ko viņi uzņemas, viņiem ir pamatotas bailes par savu nākotni. Ja budžeta veidošanas procesā parādās ziņas, kas ir sliktas ziņas viņu izpratnē, ja parādās tādas ziņas, kas liek viņiem bažīties, vai viņi varēs pastaigāties pa ielu un justies drošībā, vai būs policists uz ielas, vai viņiem būs iespējams kā pensionāram jeb maznodrošinātam tikt pie ārsta un gūt savus elementāros pakalpojumus, vai viņam kādā attālā un mazā pašvaldībā būs iespējams dabūt arī nākotnē pēc reģionālās reformas tos pakalpojumus, kas viņam kā pilsonim pienākas, tad šīs raizes un šīs bažas ir jūsu pienākums kā ministriem un kā valdībai palīdzēt kļiedēt, jo galu galā budžeta veidošana ir politisks process.

Valdībā sastāvošās politiskās partijas uzņemas politisko atbildību par tiem lēmumiem, kas tiek pieņemti, par tām prioritātēm. Politiski tiek izvirzītas tās jomas, kas ir svarīgākās, bez kurām neiztikt un kuras nedrīkst aizmirst. Politiski tiek pieņemts lēmums, kur var taupīt, ko drīkst nedarīt, ko drīkst atlikt. Tas ir politisks lēmums, tas nav ierēdņu lēmums, tā atbildība gulstas uz valdības un viņas vadītāja pleciem. Bet tajā pašā laikā valdības pienākums ir arī parādīt tautai un izskaidrot tautai, kas ar to tiek panākts tīri pozitīvā ziņā. Es domāju, tas izklausās naivi un varbūt banāli, bet es gribētu lūgt šo valdību griezties pie tautas un vairāk uzsvērt labās ziņas, kas nāk kā sekas no jūsu rīcības un no jūsu lēmumiem. Pēdējā laikā mums ir izskanējušas negatīvas ziņas par to, ka tiks taupīts, tiks atņemts, tiks samazināts, tiks likvidēts, tas ļaudis rada bažas un bailes. Es domāju, ir ļoti svarīgi un tamdēļ gribētu jūs lūgt saprast tieši priekšreferenduma situācijas apstākļos spēt katram ministram un ministrijai parādīt, ko viņa jau ir pēdējos deviņos mēnešos sasniegusi, ko cer sasniegt nākamā budžeta gada laikā un galvenais, kā jūsu šodienas lēmumi, kā jūsu šodienas rīcība saskan ar ilgtermiņa perspektīvām un izredzēm.

Man šķiet, ka tauta būtu priecīga dzirdēt no jūsu mutēm arī to, kā jūsu ministrijas izdevumi saskan ar to, kas ir nākotnē sagaidāms, kur jūs saņemsiet lielāku vai mazāku atbalstu no Eiropas Savienības, kur Latvijas ieguldījums budžetā kā sava deva un nodeva, un līdzfinansējums realizēsies un atmaksāsies tautai div un trīs un četrkārt, kad mēs būsime ar savu devumu nākuši. Tas viss ir tautai skaidrāk jāizskaidro, jo šobrīd ir tā, ka ļaudis sūdzas, ka viņi nav pārliecināti, par daudz ir to, kas vēl nav skaidrībā. Kamdēļ viņi nav skaidrībā? Tamdēļ, ka viņiem ir bažas, viņi jūtas nedroši. Ja jūs tagad viņus iesiet un drošināsiet, daļa teiks, ka tā ir valdības propaganda, politiķi aizstāv savus krēslus, politiķi aizstāv savas pozīcijas, ierēdņi savējās.

Tas ir jautājums, pie kura mums visiem ir kopīgi jāstrādā – ka valdība strādā tautas labā, ka parlaments ir tautas pārstāvji un ierēdņi arī ir valsts kalpi un darbinieki, viņi

strādā mūsu visu labā, lai realizētu politiski pieņemtos lēmumus. Ierēdņi ir valdības sabiedrotie, viņi nav valdības ienaidnieki, viņiem ir kopīgi jāstrādā, lai sasniegtu kopējos mērķus. Ierēdņi ir arī tautas kalpi, tas arī viņiem ir jāsaprot, ka viņu pienākums ir rīkoties tā, lai palīdzētu katram iedzīvotājam par tik, cik viņiem ar tiem ir saskare.

Tie visi ir grūti uzdevumi, es saprotu, un risinājumi, protams, nav vienkārši. Tauta jebkurā brīdī var pārprast to, ko jūs viņai stāstāt, tas var tikt sagrozīts un citādi interpretēts, bet tomēr mums šajā brīdī ir jāatgādina, ka nedzīvojam bēdu ielejā, kur viss ir tikai slikti, bet ka mums priekšā tiešām ir ļoti labas perspektīvas, kur mēs savas valsts attīstību varam turpināt gluži tāpat kā līdz šim. Ir svarīgi atgādināt, cik daudz jau ir sasniegts, ir svarīgi atgādināt, ka mums ir skaidri zināms ceļš, pa kuru mēs varam doties uz priekšu un šo attīstību turpināt.

Mums nedraud nekādas katastrofas, mums nedraud nekāds sabrukums, mums priekšā stāv visas iespējas katram vienam Latvijas iedzīvotājam uzlabot viņa izredzes dzīvot tādu labklājības un pārticības dzīvi, kāda ir sastopama pārējās Eiropas Savienības zemēs. Es esmu pārliecināta, ka laika jautājums, kas mums ir dots, lai panāktu, atgūtu pazaudēto - to mēs spēsim paveikt. Mēs šobrīd esam pie tiem, kas ir mazāk attīstīti, bet mēs esam jau ļoti tālu savā attīstībā nogājuši, mēs nedrīkstam pazaudēt tieši šajā brīdī savu virzību, savu apņēmību un savu pārliecību par saviem spēkiem. Paldies par šo izdevību visus uzrunāt, un es ceru, ka šajās nākamajās nedēļās mēs visi turpināsim uzturēt ļoti aktīvu dialogu gan starp valdību, gan prezidentu, gan tautu. Paldies!